

नगर उपप्रमुख ज्यू

नगर सभा सदस्य ज्यूहरू

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू

नगर कार्यपालिकाका सम्पूर्ण शाखा प्रमुख साथै राष्ट्र सेवक कर्मचारी ज्यूहरू

सुरक्षा निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, पत्रकार साथीहरू,

आ.व. २०८०/०८१ का लागि बुद्धभूमि नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम

१. बुद्धभूमि नगरपालिकाको स्थानीय सरकारको हैसियतबाट यस गरिमामय तेह्रौं नगरसभा बैठक समक्ष आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को लागि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदा गौरवको अनुभूति गरेको छु ।
२. नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वाधिनता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित, स्वाभिमान, लोकतन्त्र र जनजीविकाका लागि भएका विभिन्न आन्दोलनहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात, अज्ञात शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
३. विभिन्न समयमा आम बुद्धभूमि नगरबासी बीच गरिएका प्रतिवद्धताहरू सरोकारवाला सम्पूर्णको समन्वय र साझेदारीमा आगामी वर्षहरूमा क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ ।
४. नेपालको संविधानले दिएको अधिकार भित्र रही बुद्धभूमि नगरपालिकालाई स्थानीय सरकारको रूपमा क्रियाशिल बनाउँदै आर्थिक, सामाजिक विकास, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, भ्रष्टाचार तथा अनियमितताको नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धनलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रबन्ध मिलाइनेछ । साथै संविधानको भावना अनुरूप स्थानीय तहका ऐन, नियम, विनियम, कार्यविधि निर्माण गर्ने र नगरको आर्थिक समृद्धिलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी विकास र सुशासनका कार्यक्रमहरूको सु-प्रबन्ध गरिनेछ ।
५. हाम्रा अगाडि तत्काल नगरी नहुने कामहरू धेरै छन् । ती सबैलाई आवश्यकता, औचित्यतताको आधारमा प्राथमिकीकरण गरी आवश्यकता र हाम्रो सार्वजनिक बीच सन्तुलन मिलाई पुरा गर्दै जानुछ । हाम्रा सामु अल्पकालिन, मध्यकालिन र दीर्घकालिन अभिभाराहरू छन् । ती अभिभाराहरूलाई सिलसिलेवार सम्बोधन गर्न तथा प्राथमिकता निर्धारण गर्न आवधिक योजनालाई समसामयिक परिमार्जन गर्दै कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
६. आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम निर्माणको क्रममा नेपालको संविधानमा भएको व्यवस्थाहरू तथा संविधानको अनुसूची ८ र ९ अनुसारका एकल अधिकार र साझा अधिकारका सूचीहरूमा भएका व्यवस्थाहरू, दिगो विकासका लक्ष्यहरू, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, अर्थ मन्त्रालयबाट प्राप्त मार्गदर्शन, संघीय मन्त्रालय तथा प्रदेश सरकारका निकायहरूबाट समय समयमा जारी भएका मार्गदर्शनका साथै स्थानीय तहसँग सम्बन्धित कानूनहरूको दिशा निर्देशनलाई मध्यनजर गर्दै आम सरोकारवालाबाट प्राप्त सुझावहरू, विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त सुझावहरू, वस्ती/टोल तथा वडा भेलाहरूबाट प्राप्त भएका सुझावहरू र सार्वजनिक अपिलबाट प्राप्त सुझावहरू तथा

नगरवासीहरूले समय समयमा दिनुभएको राय सुझावहरू यस नीति तथा कार्यक्रमका आधारशिलाको रूपमा रहेको छ ।

७. सुरुवात गरिएका योजनाको निरन्तरता तथा असल अभ्यासलाई प्राथमिकता साथ कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । सक्षम प्रशासकीय संयन्त्र तथा प्रभावकारी सेवा प्रवाह मार्फत आधारभूत तहमै सुधारको अनुभूति हुने गरी सेवा प्रवाहको प्रवन्ध मिलाईने छ । गर्नुपर्ने कामको फेरिस्त लामो छ हाम्रो स्रोत, साधन र सामर्थ्यको उच्चतम परिचालन गर्दै ती कार्यहरू प्राथमिकीकरण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । आर्थिक मन्दीको कारणले देशको अर्थतन्त्र कमजोर भई संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने सबै प्रकारका अनुदानमा भारी कटौति भएको र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको प्रत्यक्ष असर स्थानीय तहमा समेत परी आन्तरिक राजश्व संकलनमा समेत लक्ष्य अनुसार नभएको कारण ठुला र महत्वकांक्षी योजना तर्जुमा नगर्ने नीति लिईने छ । जसले गर्दा पुँजीगत खर्चको आकार गत वर्षको सेरोफेरोमा राख्ने नीति रहे छ ।
८. सक्रिय श्रमशक्तिको परिचालन गर्दै रोजगारमुलक क्रियाकलाप सञ्चालन, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका दाजुभाईहरूलाई प्रत्यक्ष रूपमा सम्बोधन गर्न कार्यक्रम निर्माण, सडक सञ्जालहरूको स्तरोन्नति तथा उत्पादनमा आधारित अनुदान, एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिकको आत्मसम्मान, विपद् तयारी तथा प्रतिकार्य, छात्रा छात्रवृत्ति, स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माण मर्मत तथा सेवा प्रवाह प्रविधिमैत्री बनाउनुका अलावा वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवालाई जनमैत्री / प्रविधिमैत्री / अपांगमैत्री / बालमैत्री / महिलामैत्री बनाउने जस्ता विषयहरूलाई यथोचित सम्बोधन गर्ने गरी आगामी बर्षको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिने छ ।

प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेटका उद्देश्यहरू:

- ⇒ गुणस्तरीय आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माणद्वारा “समृद्ध बुद्धभूमि र सुखी बुद्धभूमि” रहने छ ।
- ⇒ उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने,
- ⇒ आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन र श्रमको सम्मानमा जोड दिने,
- ⇒ विपदको सम्बोधन र स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधारमा जोड दिने,
- ⇒ सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको प्रत्याभूति दिलाउने,
- ⇒ नगर गौरवका योजना, अधुरा तथा निरन्तर योजनालाई प्राथमिकता दिने,
- ⇒ सुशासन अभिवृद्धि गर्ने,
- ⇒ समन्वय तथा साझेदारी प्रवर्द्धन गर्ने

प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेटका प्राथमिकताहरू:

- ⇒ गौरवका योजनामा निरन्तरता तथा अधुरा योजनाहरू पुरा गर्न उच्चतम जोड,
- ⇒ सामाजिक, आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण सँगै गुणस्तरीयता वृद्धि,
- ⇒ कृषि तथा पशु विकासको आधुनिकीकरण, व्यवसायिकरण र बजारीकरण

- ⇒ विपद् सम्बोधन र कार्यालयको सेवा प्रवाह जनमैत्री, प्रविधिमैत्री तथा गुणस्तरिय बनाउ जोड ।
- ⇒ आत्मनिर्भर र उद्यमशीलतामा जोड दिने,
- ⇒ सरोकारवालासँगको फराकिलो साझेदारी अभिवृद्धि ।

आ.व. २०७९/८० को नीतिगत स्थितिको संक्षिप्त समीक्षा

- ⇒ अत्यावश्यक कानूनहरूको तर्जुमा भएको ।
- ⇒ व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पूर्ण रुपमा अनलाईन प्रणाली मार्फत संचालन गरिएको ।
- ⇒ कार्यविधिहरूको निर्माणले कार्य सरलीकरण भएको ।
- ⇒ कोसेली घरको संचालनका लागि आवश्यक व्यवस्थापकिय सहयोग भएको ।
- ⇒ मिनी ट्रिलर, कर्नसेलर, चापकट्टर लगायत सिचाईका लागि विद्युतीय मोटर तथा पम्पिङ्ग सेट तथा विभिन्न अन्नको विउ, विषादी, मल आदि कृषि जन्य वस्तु अनुदानमा उपलब्ध गराईएको ।
- ⇒ कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रम संचालन भएको तथा एकिकृत सिविर मार्फत सेवा प्रदान गरीएको ।
- ⇒ सहकारी क्षमता अभिवृद्धि गर्न विभिन्न तालिमहरु संचालन भएको र सहकारी अनुगमन मार्फत नियमन र निर्देशन प्रदान गरीएको ।
- ⇒ व्यवसाय दर्ता अभियान, बजार अनुगमन तथा सहकारी अनुगमन भएको ।
- ⇒ ताल, धार्मिक स्थल, सार्वजनिक स्थल तथा पर्यटकिय स्थलको सौन्दर्यीकरणको कार्यमा तिब्रता आएको ।
- ⇒ अन्तराष्ट्रिय सहयोग, सहकार्य, समन्वय र सम्बन्ध विस्तारका लागि जापानको एउटा शहर सँग भागिनी सम्बन्ध कायम गर्न प्रक्रिया अगाडी बढाईएको ।
- ⇒ बैदेशिक रोजगारमा जान चाहाने व्याक्तीहरूको श्रम स्वीकृति तथा पुनः श्रम स्वीकृती कार्यक्रम सुरुवात भएको छ । हालसम्म २५ जनाले श्रम स्वीकृत लिई विदेश गई सक्नु भएको छ । साथै वैदेशिक रोजगारीमा रहेका परिवारका सदस्यहरूको वैयक्तिक विकासका लागि सामी कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।
- ⇒ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत हालसम्म १८३ जनालाई स्वरोजगार कार्यक्रम मार्फत रोजगारी प्रदान गरीएको ।
- ⇒ योजनाहरूको दिगोपना र गुणस्तरीयतको लागि ल्याब परिक्षण पश्चात मात्र भूक्तानी दिने व्यवस्था गरीएको ।
- ⇒ नगरपालिको मुख्य सडक मध्येको टिक्कर-बुडढी-विजगौरी हुलाकी सडक दुई लेनमा विस्तारको कामको दोस्रो खण्ड पुरा भै सकेको । नगर चक्रपथको बाँकी काम लगायत क्रमागत अधुरा सडक योजनाहरूका लागि कार्य अगाडी बढेको ।
- ⇒ विभिन्न लागत साझेदारीमा योजना सञ्चालन भएको ।
- ⇒ पुराना वर्षका तुलनामा योजनाको खण्डिकृत न्यून भएको ।

- ⇒सडक गुरुयोजना निर्माण भएको । रू. ८ लाख भन्दा बढीको हकमा **ready-mix** प्रयोग भएको ।
- ⇒ठुला तथा जटील प्रकृतिका योजना ई विडिड मार्फत संचालन भएको ।
- ⇒घर नक्साको अभिलेखीकरण गर्ने कार्य भएको ।
- ⇒भूमिहिन सुकुम्बासी, अव्यवस्थिति बसोबास सम्बन्धी कार्य अगाडी बढेको । मेलमिलापकर्ताको व्यवस्था गरी मेलमिलाप केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिएको ।
- ⇒नगरका विभिन्न कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यकता अनुरूप नगर प्रहरी परिचालन गरिएको ।
- ⇒‘क’ वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्ति र ९० वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिकको सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको सेवा घरमै पुऱ्याउने व्यवस्थाको लागि गृहकार्य गरिएको ।
- ⇒तोकिए बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाई भएको । नगरको जिन्सी व्यवस्थापनमा (**PAMS**) प्रणाली लागू भएको ।
- ⇒राजश्वको दायरा विस्तार तथा राजश्व असुली कार्य अनलाईन प्रणाली मार्फत गरिएको ।
- ⇒टोल विकास संस्थालाई दर्ता प्रक्रियामा ल्याई थप जिम्मेवार बनाईएको ।
- ⇒कार्यालयको ठुला मेशिनरी साधनहरु नगरभित्रका उपभोक्ता समितिवाट संचालन हुने योजनाहरुमा प्रयोगको लागि प्राथमिकता दिईएको ।
- ⇒एकिकृत घुम्ती सिविर सञ्चालन भएको । भुक्तानी प्रक्रिया चुस्त दुरुस्त भएको । आगलागीबाट हुने क्षति न्यूनिकरण गर्न कपिलवस्तु नगरपालिका र शिवराज नगरपालिका दुवैसँग आवश्यकता अनुरूप वारूणयन्त्र सेवाको सहयोग लिईएको ।
- ⇒गोरूसिंगेमा रहेको सर्पदंश उपचार केन्द्रलाई समायनुकुल व्यवस्थित बनाउदै लगिएको ।
- ⇒फोहर व्यवस्थापनका लागि नगरभित्र बढी फोहर उत्पादन हुने क्षेत्रबाट फोहर संकलन र व्यवस्थापन कार्य गरिएको ।
- ⇒विभिन्न स्थानमा विपद् कर्नर स्थापना भएको । गर्मीमा लु, जाडोमा शितलहर जस्ता विपद् बाट बचाउनका लागि विभिन्न कार्य भएको ।

क्षेत्रगत रूपमा आगामी आ.व. २०८०/८१ का क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम

भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र:

“भौतिक पूर्वाधार-समृद्धिको आधार”

१. नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्दै नगरबासीको लागि न्युनतम शहरी पुर्वाधार निर्माणमा जोड दिईने छ । ठुला पुर्वाधार विकासमा पहल गरिने छ, महत्वपुर्ण आयोजनाहरुको डीपिआर तयार गरिनेछ ।
२. नगरपालिकाका पुर्वाधारहरुमा लगानीको विभिन्न वित्तीय उपकरण तथा स्रोत परिचालन गर्न नगर विकास कोषमा नगरपालिकाको शेयर स्वामित्व रहने गरी आवश्यक प्रबन्ध मिलाईने छ ।

३. **योजनाहरूको गुणस्तरीयता र दिगोपना:** नगरपालिका क्षेत्रभित्र निर्माणधिन भौतिक योजनाहरू गुणस्तरीयता र दिगोपनाको लागी ल्याब परिक्षण, योजना अनुगमन लगायतको कार्यहरूको निरन्तरता रहनेछ । नगर चक्रपथको बाँकी कामलाई निरन्तरता दिइनेछ र क्रमागत अधुरा सडक योजनाहरूलाई प्राथमिकता राखी कार्यान्वयन गरिनेछ । नगर चक्रपथमा पर्ने ठूला पक्की पुलको लागि सहलगानीलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
४. **लागत साझेदारी:** नगरको लगानीलाई कम तथा जनताको अपनत्व र उत्साहलाई कायम र बढोत्तरी गर्न नगरपालिका र समुदाय बिचको ५०:५०, ६०:४०, ७०:३० को अनुपातमा लागत साझेदारी हुनेगरी सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. **सिचाई प्रणालीको सुधार विस्तार:** बुद्धभूमि नगरपालिकालाई कृषिमा आत्मनिर्भर र खाद्यान्नको निकासी मार्फत आयस्तरमा सुधार गर्न सिचाई प्रणालीको सुधार, विस्तार र सुदृढीकरणको लागि बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
६. **योजनाको खण्डीकरण रोक्ने सम्बन्धमा:** नगरक्षेत्रमा सञ्चालन हुने योजनाहरू गुणस्तरीय र तत्काल प्रतिफल दिने खालका योजनालाई प्राथमिकता दिइनेछ । नगरपालिकाबाट नगर गौरवका योजना, नगरस्तरीय मझौला योजना र साना योजना गरि योजनाको प्राथमिकता निर्धारण गरिनेछ । नगरपालिकाबाट मर्मत सम्भारका योजना बाहेक रु. ५ लाख भन्दा साना योजना सञ्चालन गरिने छैन । साथै वडा कार्यालयमा विनियोजित पूँजीगत खर्च तर्फ कम्तिमा ५० प्रतिशत रकम बराबरको योजना ६ लाख भन्दा माथिको, ३० प्रतिशत रकम बराबरको योजना ३ लाख माथिको र बाँकी रकम तत्काल सम्बोधन गर्नुपर्ने योजनाका लागि विनियोजन गर्ने नीति अख्तियार गरिनेछ ।
७. **सडक गुरुयोजना सम्बन्धमा:** सडकको गुरुयोजना अनुरूपको मापदण्ड बमोजिम दिगो सडक निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ । नगर क्षेत्राधिकार भित्र सडक मापदण्ड कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
८. **उपभोक्ता समिति मार्फत योजना सञ्चालन सम्बन्धमा:** उपभोक्ता समितिले कार्यान्वयन गर्न सक्ने प्रकृतिका योजना मात्र उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गरिनेछ । रु. ८ लाख भन्दा बढीको हकमा ready-mix प्रयोग गर्ने गराउने व्यवस्थाको निरन्तरता रहने छ ।
९. **योजनाको सम्झौता तथा सञ्चालन:** विनियोजित रकमका योजनाहरू नगरपालिकाबाट कार्यान्वयन कार्ययोजना तथा अनुगमन योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ । जटिल प्रकृतिको खरिद गर्नुपर्ने, संघ, प्रदेश र अन्य साझेदारी निकायबाट प्राप्त योजनाको सन्दर्भमा आवश्यकताको आधारमा सोही आ.व.मा सम्पन्न हुने गरी सम्झौता गरिनेछ । निर्माण व्यवसायी मार्फत हुने खरिद प्रक्रियालाई E-bidding मार्फत गरिनेछ । सडक पिच गर्ने, सरकारी भवन निर्माण गर्ने, सामाग्री खरिद गर्ने प्रकृतिका योजनाहरू उपभोक्ता समितिबाट नगराउने प्रबन्ध अनिवार्य रूपमा लागू गर्ने नीतिको निरन्तरता रहनेछ ।
१०. **योजना सम्पन्न गर्ने समय सारिणी सम्बन्धमा:** समयमै योजना सम्पन्न गर्न तथा गुणस्तरीयता अभिवृद्धि गर्न नगरपालिकाले समय सारिणी सहितको योजना बमोजिम कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
११. **स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माणमा प्राथमिकता:** जीर्ण स्वास्थ्य चौकी निर्माणलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ । नया भवन निर्माणका लागि जिल्ला समन्वय समिति, लुम्बिनी प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारसँग समन्वय गरी सह लगानीमा

निर्माणको थालनी गरिनेछ । निर्माणाधिन १५ शैय्याको अस्पताललाई उच्च प्राथमिकतामा राखि निर्धारित समयमै सम्पन्न गर्ने प्रबन्ध मिलाइने छ ।

१२. **प्रोत्साहन योजना सम्बन्धमा:** नगर बाट संचालन हुने योजनालाई समय सिमा भित्रै सम्पन्न गर्न वडाभित्रको योजनाहरू चैत्र मसान्त भित्र सम्पन्न गर्ने वडाहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप थप १० लाख सम्मको योजना दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. **सार्वजनिक निजी साझेदारीमा योजना सञ्चालन:** विशिष्ट प्रकारका योजनाहरू (Public Private Partnership) PPP MODEL सार्वजनिक निजी साझेदारी मार्फत सञ्चालन गरिनेछ ।
१४. **प्रशासकीय भवन निर्माण सम्बन्धमा:** नगरपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणको लागि आ.व. २०८०।०८१ मा जग्गा प्राप्ति तथा आवश्यक बजेटका लागि संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारलाई अनुरोध गरिनेछ । त्यसको लागि आवश्यक तयारी र आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ । साथै वडा कार्यालयहरूको लागि आधुनिक र सुविधा सम्पन्न भवन निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
१५. **सुरक्षित आवास:** सुरक्षित र व्यवस्थित आवास निर्माण गरी बुद्धभूमिबासीलाई बस्न योग्य नगरको रूपमा विकास गर्न वस्ती विकास तथा भवन निर्माण मापदण्ड, २०७२ बमोजिम गरिनेछ । भवन निर्माण र नक्सा पास प्रक्रियालाई सरल र प्रभावकारी बनाउन अनलाईन प्रविधि अबलम्बन गरिनेछ । खरको छाना मुक्त अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ । सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई भरपर्दो तथा प्रभावकारी बनाउन प्राविधिक अनुगमन तथा प्रतिवेदन अनिवार्य गरीनेछ ।
१६. **घर नक्सा पास तथा अभिलेखीकरण र नम्बरीकरण:** नगर क्षेत्र भित्र निर्माण हुने घर नक्सा पासलाई अनिवार्य गरिनेछ । नक्सा पास तथा अभिलेखीकरण गर्दा सडक तथा भवन निर्माण मापदण्डको पालना गरी स्वीकृति दिइनेछ । बुद्धभूमि नगरपालिका क्षेत्रभित्र घर नम्बरीङ गर्न कार्य अगाडी बढाईने छ ।
१७. **सडक पुल तथा कल्भर्ट निर्माण योजना:** नगरस्तरीय सडक खण्डमा पर्ने तथा अन्य रणनीतिक सडकहरूमा पर्ने पुल, कल्भर्ट निर्माणका लागि संघ तथा प्रदेश सँग सह-लगानीका लागि रकम व्यवस्था गरिनेछ । साथै रणनीतिक सडक खण्डमा पर्ने महत्वपूर्ण पुलहरूको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य गरिनेछ ।
१८. **पर्यटकीय पूर्वाधार विस्तार सम्बन्धमा:** नगर क्षेत्रभित्र पर्यटकीय सम्भावना बोकेका ठाउँ, तालहरू, साँस्कृतिक संग्रालयहरू तथा प्राकृतिक सौन्दर्यका स्थलहरूको प्रवर्धन गरी पर्यटन विस्तारको लागि पहुँच मार्ग निर्माण, पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण, सौन्दर्यीकरण र पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापनालाई जोड दिइनेछ ।
१९. **मर्मत सम्भार कोष:** चालु आ.व. मा सञ्चालित तथा अधिल्ला आ.व. हरूमा सञ्चालन भएका योजनाहरूको मर्मत सम्भार, व्यवस्थापनका लागि कार्यविधि अनुरूप मर्मत सम्भार कोष सञ्चालन गरिने छ । आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा कोषमा रकम व्यवस्था गरिनेछ । अधिल्ला आ.व. हरूमा कालोपत्रे भएका तर सानो मर्मत सम्भारले निर्मित पूर्वाधारको दिगोपना बढ्ने योजनामा यस्तो कोषको रकम खर्च गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।

२०. **निर्मित संरचनाहरूको गुणस्तरीयता परीक्षण:** गुणस्तरीयता परीक्षणका लागि जनशक्ती व्यवस्थापन गरी कार्यालयमा ल्याब स्थापना गरिनेछ । नगरबाट संचालन हुने योजनाहरूको गुणस्तर स्थापना गर्न गुणस्तर परीक्षण रिपोर्टको आधारमा मात्र भुक्तानी गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
२१. प्राविधिक जनशक्तीको क्षमता विकास यस नगर भित्रका डकर्मी/सिकर्मी/ईलेक्ट्रिसियन, पलम्बर जस्ता जनशक्तीको समयानुकूल प्राविधिक क्षमतामा अभिवृद्धि गर्न तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

आर्थिक विकास क्षेत्र: (कृषि, पशु सेवा, उद्योग, वाणिज्य, सहकारी, पर्यटन र अन्य) तर्फ

२२. "एक वडा एक उत्पादन" कार्यक्रम मार्फत १० वटै वडालाई कुनै एक वस्तुमा आत्मनिर्भर बनाईने छ । रोजगारी तथा स्वरोजगारी सृजना गर्न निजि क्षेत्रसँग समन्वय, सहकार्य तथा प्रोत्साहन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
२३. करको दर नभइ दायरा बढाई बुद्धभूमि नगरक्षेत्रमा सञ्चालनमा रहेका सबै उद्योग, व्यवसाय, कम्पनि, बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई अनिवार्य रुपमा व्यवसाय करको दायरामा ल्याइनेछ । प्राइभेट फर्म नविकरणको अवधि समाप्त भइ नविकरण हुने नसकेका प्राइभेट फर्मको नविकरणको लागि विशेष व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२४. महिला, अपाङ्ग तथा पिछडिएको क्षेत्रको लागी उधमशिलता प्रवर्द्धन गर्न व्यवसायको दर्ता / नविकरण आदिमा छुट सहुलियत सुविधा प्रदान गरिनेछ । साथै कार्ययोजना सहित प्रस्ताव पेश गर्ने उल्लेखित क्षेत्रका व्यावसायिक फर्मलाई विउ पुँजीको रुपमा रकम उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२५. वस्तुको खरिद विक्रि तथा उत्पादन उपभोगमा स्वच्छता कायम गर्न बजार अनुगमनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
२६. नगरमा सञ्चालित सहकारी संस्थाहरूको सञ्चालनमा एकरूपता, कार्य प्रक्रिया सरलीकरण र पारदर्शिता प्रवर्धन हुने वातावरणको विकास गर्न सहकारी नियमावली, सहकारी सञ्जाल गठन तथा सञ्चालन कार्यविधि तथा सहकारी संस्था सञ्चालन तथा अनुगमन तथा नियमन सम्बन्धि मापदण्ड बनाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ।
२७. सहकारी संस्थामा कोपोमिसको प्रयोगलाई अनिवार्य गरिनेछ, सहकारीको संस्थाको क्षमता विकास गर्न, प्रशासनिक एवम वित्तीय सुशासन कायम गर्न तालिम सञ्चालन गरिने छ साथै कम्तिमा १० जना व्यक्तिलाई रोजगारी दिन सक्ने सहकारी संस्था र उत्कृष्ट कार्य गर्ने सहाकारीकर्मि एवम सहकारी संस्थालाई सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२८. बुद्धभूमि नगरपालिका भित्रका ऐतिहासिक, धर्मिक पर्यटकिय क्षेत्रको पहिचान, संरक्षण, प्रवर्द्धन र विकासका लागी योजनावद्ध रुपमा कार्यक्रम गरी अघि बढाइनेछ । नगरको पहिचान प्रवर्धन गर्न पर्याप्रयटन तथा अध्यात्मक पर्यटन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२९. उधम विकास कार्यक्रम (मेडपा) वाट सिर्जना भएका लघु उद्यमिलाई प्रोत्साहन स्वरुप लघु उद्यम व्यवसायलाई दर्तामा छुटको व्यवस्था मिलाइनेछ, उत्कृष्ट उद्यमि पुरस्कार समेतको व्यवस्था गरिनेछ । मेडपा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी र सघन बनाइ गांउघर स्तरमै पर्याप्त रोजगारी र आयआर्जनको माध्यमको रुपमा विकास गरिनेछ ।

३०. दीर्घकालिन रुपमा स्वरोजगार सृजना हुने स्थानीय रोजगारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । युवा स्वरोजगार कार्यक्रम मार्फत नगरपालिका भित्रका युवाहरूलाई रोजगारी र उद्यमशिलता-उन्मुख स्वरोजगारीका लागि सीपयुक्त ज्ञान तथा व्यवसायिक तालिम सञ्चालन गरी दक्ष, अर्धदक्ष जनशक्तिको उत्पादन गरिने छ ।
३१. बैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित तथा व्यवस्थित बनाउनका लागि नगरपालिकाले सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम तथा श्रम स्वीकृति र पुनः श्रम स्वीकृति लगायतका सेवा नगरपालिबाटै प्रदान गरिनेछ ।
३२. "श्रमको सम्मान, बुद्धभूमि नगरपालिकाको स्वभिमान" भन्ने नाराको साथ स्थानीय स्तरमा श्रम गर्ने महिला/पुरुषहरूको दैनिक ज्यालादरमा एकरूपता ल्याउन सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी, उद्योग, संघसंस्था, उपभोक्ता समूह तथा ठेकेदारहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
३३. सम्पूर्ण कृषकहरूलाई कृषि प्राविधिकको पहुँच पुर्याइने छ । कृषि पेशालाई मर्यादित, व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी बनाउन नगरका उत्कृष्ट कृषकहरूलाई पुरस्कृत तथा सम्मान गरिने छ । कृषि प्रविधिमा कृषि यन्त्रको प्रयोगको मा वढावा दिन साना कृषि यन्त्रहरू मा अनुदान उपलब्ध गराइने छ । उन्नत बीउको प्रयोग गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्न अनुदानमा खाद्यान्न बालीहरूको बीउ, बिजन वितरण गरिने छ ।
३४. राष्ट्रिय र स्थानिय महत्वका खाद्य पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउनेबालीहरूको साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम संचालन गरिने छ । सिंचाई पहुँचमा सरल र सहज पहुँच विस्तारका लागि बिधुतिय मोटर अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
३५. कृषि उत्पादनलाई बजारिकरणमा सहयोग गर्न कृषि जन्य उत्पादन तरकारीहरु शित भण्डारमा राख्दा लाग्ने खर्चको ५० प्रतिशत नगरबाट उपलब्ध गराइने छ । कृषकका बालीनालीको शुरक्षणका लागि कृषि बिमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । स्कुलका विद्यार्थीहरूलाई करेसाबारी स्थापना समवन्धि सचेतनाका लागि विद्यालय करेसाबारी स्थापना तथा प्रविधि विस्तार कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
३६. स्थानिय जातका गाई /भैसी तथा बाख्राहरुमा नश्ल सुधार गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धिका लागी कृतिम गर्भाधान कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ । बुद्धभूमि नगरपालिकालाई दुध तथा मासुमा आत्म निर्भर बनाउन निरन्तर कृषकलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
३७. यस बुद्धभूमि नगरपालीकाका व्यावसायीक तथा सक्रय कृषकका पशु पंक्षिलाई पशु विमा शुरक्षण कार्यक्रम सन्चालन गरी आर्थिक क्षतिको न्युनिकरणमा पशु विमा अनुदानलाई निरन्तरता दिईनेछ । आवश्यकता अनुसार पहुच नपुगेका स्थानमा पशु पंक्षि सम्बधि निशुल्क पशु स्वास्थ्य शिविर लगाएत पशु पंक्षिमा आन्तरीक तथा वाह्य परजीवी नियन्त्रण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
३८. पशुमा लाग्ने महामारी तथा संक्रामक रोग विरुद्ध नियमित रुपमा पशु भ्याक्शिनेशन कार्यक्रम सन्चालन गरिने छ ।
३९. पशुपालनबाट आयआर्जन बृद्धि तथा स्वरोजगार श्रृजना गरिने छ । पशु पालन व्यावसायलाई व्यवस्थित तथा व्यावसाय उन्मुख बनाउन कृषकलाई प्रविधि तथा प्राविधिक रुपमा सेवा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले साप्ताहीक तथा मासिक

रुपमा कृषक घर गोठमा एक दिने पशु पालन सम्बन्धि परामर्श कार्यक्रम संचालन गरी पशु पालन प्रविधिलाई विस्तार गरीने छ ।

४०. स्वच्छ तथा स्वस्थकर मासु /दुध उपभोक्तले प्राप्त होस भन्नका लागि नियमित रुपमा मासु तथा डेरी पसलको अनुगमन र निरिक्षण गरीने छ ।
४१. दुध तथा मासु उत्पादनमा बृद्धि गर्नका लागि पशु आहारमा सुधार गरी कृषकलाई विभिन्न उन्नत जातका घाँसको विउ तथा बेर्ना वितरण गरी प्रोत्साहन गरीने छ । कृषकहरूलाई व्यवसायमा जागरुक तथा अनुसरण गरी उत्पादनमुखि बनाउन प्रोत्साहन स्वरुप विभिन्न अन्तर जिल्लाको कृषक भ्रमण गराईने छ । पशु विमा तथा पशु कृतिम गर्भाधान सम्बन्धि जनचेतना मुलक तालीक गोष्ठीको आयोजना गरी कार्यक्रम सन्चालन गरीने छ ।
४२. ईमिलिया साप्ताहिक हाट बजारको DPR निर्माण गर्न पहल गरिनेछ । कृषि साप्ताहिक हाटबजारहरूमा खानेपानी, शौचालय तथा टहरा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
४३. बुद्धभूमी नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका सुनौलो हजार दिनका आमा, बालबालिका र किशोरीहरूलाई पोषिला खानेकुरामा पहुँच, सरसफाई तथा स्वच्छ आहार विहार, स्वास्थ्य सेवा, शुद्ध खानेपानी, संक्रामक रोगबाट सुरक्षाको सुनिश्चिता हुने गरी बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमको एकिकृत वार्षिक योजना तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ ।
४४. वडा तहमा आधारभूत पोषण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम विषयगत शाखाद्वारा सुनौलो हजारदिनका घरपरिवारलाई पोषण सुधारका लागि एकिकृत कार्यक्रम संचालन मार्फत पोषणमैत्री स्थानिय शासनको सुनिश्चितताका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास क्षेत्र तर्फ

४५. **पारदर्शिता तथा सुशासन:** नगर तथा वडा कार्यालयबाट मुस्कानसहितको सेवा प्रदान गरिने छ । नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, छरितो, पारदर्शी र प्रविधियुक्त बनाउदै लगिनेछ । प्रत्येक वडा तथा नगरपालिकामा नागरिक वडा पत्रको होर्डिङ्ग बोर्ड तथा सुझाव पेटिका राखिने छ । पहिलो चौमासिक भित्र वार्षिक विकास योजनाको समिक्षा, कम्तीमा प्रत्येक चौमासिकमा १ वटा सार्वजनिक सुनुवाई, पहिलो चौमासिक भित्र सामाजिक परीक्षण र योजना सम्पन्न पश्चात गरिने सार्वजनिक लेखा परिक्षणलाई निरन्तरता दिइनेछ । टोकन प्रणाली लागु गरी एकद्वार प्रणाली मार्फत सेवा ग्राहीमैत्री सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाईने छ । सेवालाई चुस्तदुरुस्त तथा प्रभावकारी बनाउन नगर भित्र सिटीटिभी जडानलाई निरन्तरता दिई सेवा प्रवाहलाई प्रत्यक्ष निगरानीमा राखिने छ , वित्तीय अनुशासन कायम गर्दै काम सम्पन्न भएको मितिले १० दिनभित्र भुक्तानी प्रक्रिया अगाडि बढाइने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
४६. यस बुद्धभूमिको बिकास र समृद्धीमा योगदान पुग्ने गरी अन्तरपालिका समन्वय, साझेदारी र सहकार्यलाई जोड दिईनेछ । अन्तराष्ट्रिय रुपमा यस पालिकाको पहिचान स्थापित गर्दै सहयोग, सहकार्य, समन्वय र सम्बन्ध विस्तारका लागि जापानको टोकियो स्थित ताचिकावा नगरसँग भागिनी सम्बन्ध कायम गर्न प्रक्रिया अगाडी बढाईएकोमा सो कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । नेपालभित्रका अन्य पालिकासँग भागिनी सम्बन्ध स्थापना गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

४७. सार्वजनिक सुरक्षालाई मध्यनजर गर्दै हनुमानचोक बुड्ढीस्थित बुड्ढी प्रहरी चौकी तथा ससस्त्र प्रहरी बेश क्याम्प, चौरीलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
४८. **भूमि वर्गीकरण र निर्माण:** भौगोलिक सूचना प्राणालीको आधारमा संघ तथा प्रदेश तथा अन्य संघसंस्थाको सहकार्यमा भू-उपयोग नीति अनुरूप भूमि वर्गीकरण, स्रोतको पहिचान/नक्साङ्कनको कार्य अगाडी बढाईने छ ।
४९. **Digital Profile निर्माण:** घरपरिवारको आवश्यक तथ्यांक सहितको नगरपालिकाको Digital Profile निर्माण गरिनेछ ।
५०. बुद्धभूमि नगरपालिकाको दश वटै वडामा Free Wi-Fi Zone, Fiber net विस्तार गर्ने कार्य अगाडी बढाईने छ ।
५१. **दलित भूमिहीन, भूमिहीन सुकुम्बासी, अव्यवस्थित बसोबासी सम्बन्धमा:** दलित भूमिहीन, भूमिहीन सुकुम्बासी, अव्यवस्थिति बसोबासी सम्बन्धी बाँकी काम शिघ्रताका साथ पुरा गर्न भूमि आयोगमा पहल गरिनेछ ।
५२. **संगठन तथा क्षमता विकास:** जनप्रतिनिधि/ कर्मचारीहरूको क्षमता विकास योजना निर्माण गरिनेछ । क्षमता विकास योजनाको आधारमा जनप्रतिनिधि/कर्मचारीहरूका लागि तालिम/अवलोकन भ्रमणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
५३. **"दिगो विकासका लक्ष्य स्थानीयकरण":** दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरणको लागि चालू आ.व.मा भइरहेको कामका प्रतिवेदन र सोबाट प्राप्त सुझावका आधारमा आगामी आ.व.का योजनामा सुधार गर्दै लगेर स्थानीयकरणलाई पूर्णता दिइनेछ । आवश्यकता अनुसार विज्ञको सल्लाह/सहयोग लिई दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गर्दै लगेनेछ ।
५४. **राजस्व सम्बन्धमा:** राजस्व सुधार योजना बनाई लागु गरीने छ र यसको लागि यसको लागि राजस्व परामर्श समितिलाई अझ बढी क्रियाशिल बनाईने छ । ताल तलैया तथा नदीजन्य स्रोतको उपयोगलाई बढावा दिदै दिगो स्रोतको प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिइनेछ । साथै स्रोत उपयोग गरेको स्थानका वडामा स्रोत प्रवर्द्धन हुने खालका योजनामा स्रोत परिचालन/उत्खननबाट भएको खुद आम्दानीको १०% खर्च गर्ने गरी वडामा बजेट उपलब्ध गराइनेछ ।
५५. **टोल विकास संस्था:** टोल विकास संस्थाहरूलाई तालिमको व्यवस्था उपभोक्ता समितिबाट गरिने कामको जिम्मा र योजना तर्जुमा प्रक्रिया तथा सामाजिक सुधारको काममा अरू बढी जिम्मेवार बनाइनेछ ।
५६. कार्यालयको ठुला मेसिनरी साधनहरू नगर भित्र संचालन हुने योजनाहरूमा प्राथमिकता दिई संचालन गरिनेछ । पुराना उपयोगमा नआएका जिन्सी सामग्रीहरू आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन गरीने छ ।
५७. **कार्यसम्पादन सूचक तथा स्व.मूल्यांकन प्रणाली सम्बन्धमा:** राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले वित्तीय समानिकरण अनुदान सिफारिस दिँदा स्थानीय सरकारको कार्यसम्पादन मूल्यांकनका १७ वटा सूचकहरूले औल्याएका शिक्षा, स्वास्थ्य, समयावधि भित्र गर्नुपर्ने सभा, समिक्षा लगायतका कार्यहरू गरी कार्य सम्पादनमा आधारित अनुदान बढाउन हर प्रयत्न गरिनेछ । साथै स्थानीय सरकार स्वमूल्यांकन प्रणालीका निर्दिष्ट पुरा हुन नसकेका बुँदालाई आगामी वर्ष पुरा गरी उच्चतम अंक हासिल गर्न कार्यालयका सबै शाखा, उप-शाखालाई प्रेरित गरिनेछ ।
५८. **न्यायिक समिति, न्यायिक कार्य तथा मेलमिलाप कर्ता र केन्द्र:** न्यायिक समितिको प्रभावकारिता बढाउँदै व्यवस्थित कार्यसम्पादन गर्नका लागि न्यायिक समितिको पूर्णगठन व्यवस्थापकीय प्रबन्ध, अनुगमन भ्रमण तथा

मेलमिलापकर्ताका लागि पुर्नःतजगी तालिम र मेलमिलाप केन्द्रहरूको संस्थागत आकार प्रदान गरिने छ र पालिकास्तरको न्यायिक सम्पादन कार्यलाई कुशलता पूर्वक सम्पादन गर्ने प्रणालीको स्थापना गरिनेछ ।

५९. **सम्मान कार्यक्रम:** नगरको विकासमा उच्च योगदान पुर्‍याउने कर्मचारी, पत्रकार, उपभोक्ता समिति/ निर्माण व्यवसायी, कृषक तथा संघ/संस्थालाई सम्मान गरिनेछ ।
६०. **जनातासँग नगर प्रमुख:** जनातासँग नगर प्रमुख कार्यक्रम मार्फत प्रत्यक्ष सम्बाद कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
६१. बुद्धभूमि नगरपालिकाको नियमन क्षेत्रका विषयमा आवश्यकता अनुसार कानून निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६२. जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीलाई आवश्यक कानूनी ज्ञानका लागि तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
६३. बुद्धभूमि नगरपालिकाबाट निर्माण भई जारी भएका कानूनहरूको बारेमा सरोकारवालाहरूलाई जानकारीका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
६४. लेखा समितिको काम कर्तव्य अधिकारलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कानून निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६५. बेरुजु कम गर्नका लागि नीतिगत बेरुजु देखिएका विषयमा बजेट विनियोजन गरीने छैन । योजना तथा कार्यक्रमको भुक्तानीका लागि सो कार्यक्रमको प्रभावकारीता तथा गुणस्तरियता मापनका साधन अपनाईनेछ ।
६६. छाडा चौपाया व्यवस्थापनको लागि गृहकार्य गरिनेछ ।

सामाजिक विकास तर्फ

६७. १ र ३ नं. वडालाई बालमैत्री वडा घोषणाका आधार सुचकहरु चरणबद्ध रुपमा पुरा गर्नको लागि बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
६८. लक्षित वर्ग तर्फ आर्थिक तथा सामाजिक रुपले पिछडिएका बालबालिका, महिला ,दलित, अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, मधेसी/मुस्लिम, लोपोन्मुख, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक लगायत वर्गको क्षमता विकास गर्दै मूल प्रवाहिकरण गरीने छ ।
६९. एकल महिलाको हितको लागि व्यावसायिकता प्रवर्दनका कार्यक्रम तथा पुँजी सहयोग गर्ने साथै वडा नगरबाट प्रदान गर्ने सुविधामा एकल महिला घरमुलि भएका परिवारलाई सुविधा र सेवामा प्राथमिकता दिइनेछ ।
७०. बालविवाह मुक्त नगर घोषणा भई सकेकोले सो को निरन्तर अनुगमन, निगरानी तथा सचेतीकरणका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ । ।
७१. सेवा प्रवाहलाई सहज र घरदैलोमा पुर्‍याउने प्रयोजनका लागि बहुसेवा सहितको एकिकृत घुम्ती शिविरलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७२. घटना घटेको मितिले ३५ दिनभित्र घटना दर्ता गर्न प्रोत्साहन गरीनेछ । बालपोषण भत्ता सम्बन्धि अभिभावक सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सामाजिक सुरक्षा लगायत पञ्जीकरणलाई सशक्त, प्रभावी बनाउन सामाजिक सुरक्षा दर्ता सुदृढीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

७३. सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैकिङ प्रणाली मार्फत वितरण गरिएको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रत्येक त्रैमासिकमा बैंक मार्फत वडा स्तरमा कम्तीमा २ दिन सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिनेछ । 'क' वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्ति र ९० वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिकको सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको सेवा घरमै पुऱ्याउने व्यवस्थाको मिलाइनेछ ।
७४. हिंसा पिडित महिलालाई उद्धारको लागि सेवा प्रदायक संस्थालाई दिने सहयोगमा निरन्तरता दिइने छ ।
७५. सडक तथा असहाय बालबालिकाको संरक्षकत्व/ अभिभावकत्वका लागि सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थासंग समन्वय सहकार्य गरिनेछ । बालश्रम मुक्त नगर बनाउन गैसससँग हातेमालो गरी ५, ६ र १० नं. वडामा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
७६. अप्ठयारो अवस्थामा परेका महिला बालबालिकालाई आपतकालिन सहयोग गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ । अन्य साझेदारबाट रकम व्यवस्थापन गर्न आह्वान गरिनेछ । सबै वडाहरूमा लागु औषध, घरेलु हिंसा, लैंगिक हिंसा, ट्राफिक सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७७. विभिन्न संजाल /समुहहरूको गठन सम्बन्धी कार्यविधि निमार्ण गरी कार्यान्वयन गरीने छ ।
७८. बुद्धभूमि नगरपालिकाका स्थानियबासी तथा यस कार्यलयका कर्मचारीको लागि बुटवल तथा भैरहवामा उपचारमा निःशुल्क रगत उपलब्ध गराइने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७९. **सुत्केरी पोषण** : सुत्केरी पोषण कार्यक्रम संचालनका लागि व्यवस्था मिलाइने छ । असाध्य रोगमा नेपाल सरकारले १ लाख प्रदान गर्ने खालका रोगीहरूको पोषण तथा यातायात सहायता नगरपालिकाबाट दिदै आइरहेकोमा सो कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
८०. आखा शिविर , रक्तदान शिविर , पुर्ण खोप दिगोपना, पाठेघर जाँच जस्ता कार्यक्रमहरूको निरन्तरता र प्रभावकारीता बृद्धि हुने गरी व्यवस्था मिलाइने छ ।
८१. **ल्याव संचालन** : आवश्यकता अनुसार गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न प्रयोगशालाको बिस्तार गरिदै लगिने छ ।
८२. **पोषण कार्यक्रम** : कुपोषित वच्चाको उपचारको लागि OTP सेन्टरको विस्तार गरिदै लगिने छ । आइरन, भिटामिन ए , जुकाको औषधी खुवाउने कार्यक्रम र Growth monitoring कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइ व्यवस्थित गरिने छ ।
८३. **सर्प दंश केन्द्र** : सर्प दंश केन्द्रलाई ब्यवस्थित गर्नका लागि छिमेकी जिल्ला तथा अन्य स्थानिय तह संग समन्वय गरि स्रोत व्यवस्थापन गरि सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
८४. **प्रविधिको विकास** : तथ्यांकको गुणस्तर , प्रभावकारीता तथा अनलाइन रिपोर्टिङको लागि सवै स्वास्थ्य संस्थालाई प्रविधि मैत्री बनाइने छ ।
८५. **संस्थागत प्रशुति** : यस नगरपालिकाको वार्ड नं.२ र ५ घरमा शुन्य प्रसुति घोषणा भइसकेका र १, ३ र ४ नं. वडाहरूलाई पनि मापदण्ड पुरा गरी घरमा शुन्य प्रसुति घोषणा गरिनेछ । सेवाको बृद्धि गरि मातृ तथा नवजात शिशुको मृत्यु दरलाई कम गर्न बर्थिङ सेन्टरको विस्तार गर्दै लगिने छ । प्रसुती सेवाको लागी उपलब्ध गराईएको निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवालालाई निरान्तरता दिइने छ ।

८६. सरुवा रोग महामारी नियन्त्रण कार्यक्रम : डेंगु, मलेरिया, कुष्ठरोग, क्षयरोग जस्ता सरुवा रोगको नियन्त्रण र रोगथामलाई निरन्तरता दिइने छ ।
८७. **स्वास्थ्य बिमा:** "ख" वर्गको अपांगता भएका व्यक्ती र विपन्न नागरिक औषधि उपचारक कोष निर्देशिका २०७५ अनुसार ८ प्रकारका प्राणघातक रोगीहरूका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य विमा उपलब्ध गराइनेछ ।
८८. **नसर्ने रोग :** नसर्ने घातक रोगहरू नियन्त्रण गर्न सामान्य स्वास्थ्य परिक्षण क्याम्प तथा जनचेतना मुलक क्रियाकलाप संचालन गरिनेछ । नागरिक आयोग्य सेवा केन्द्रको सेवालाई विस्तर गरिदै लगिने छ । बुटवल भैरहवा सम्मको लागी पनि उष्ण प्रदेशिय बेवास्ता गरिएका रोगहरूलाई प्राथमिकता दिइ कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
८९. मानासिक स्वास्थ्य संग सम्बन्धित संभावित रोगीको लागी मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्था मिलाइनेछ । ७० वर्ष भन्दा माथीका जेष्ठ नागरिकहरूलाई त्रैमासिक रुपमा घरमै गइ स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
९०. विद्यार्थी सङ्ख्या र भौगोलिक दुरीका आधारमा विद्यालय समायोजन तथा दरबन्दी मिलान गरिनेछ ।
९१. छात्रावृत्ति मार्फत बिपन्न तथा जेहन्दार छात्रालाई प्राविधिक शिक्षा तर्फ आकर्षित गरिने छ । शुन्य दरबन्दी, विद्यार्थी सङ्ख्या बढी र शिक्षक सङ्ख्या कम भएका विद्यालयहरूलाई नगर शिक्षक अनुदानको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
९२. बालबिकास सहजकर्ता र विद्यालय कर्मचारीलाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९३. विद्यालयहरूलाई सफा, सुन्दर, हराभरा र प्रविधिमैत्री विद्यालयमा परिणत गरिने छ ।
९४. नेतृत्वको सवलीकरण, शिक्षण सिकाई क्रियाकलापमा सुधार, पेशागत नैतिकताको प्रवर्धन र प्रविधि सम्बन्धी सीपको विकास गरी सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर अभिवृत्ति गरिने छ । कुशल व्यवस्थापन सहित उच्च सिकाई उपलब्धी हासिल गरेका स्वदेशका विभिन्न स्थानका विद्यालयमा शिक्षक तथा कर्मचारीलाई अध्ययन तथा अवलोकन भ्रमण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
९५. क्रमशः कक्षा ८ सम्म नै स्थानीय पाठ्यक्रम लागु गरिने छ ।
९६. सामुदायिक विद्यालयहरूलाई अङ्ग्रेजी माध्यममा कक्षा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिने छ । विद्यालयमा विद्युतिय हाजिरी, लगबुक शिक्षक डायरीको अनिवार्य प्रयोग गर्नुका साथै शैक्षिक क्यालेण्डर मार्फत शैक्षिक कार्यक्रममा एकरूपता गरिने छ । शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि अनुगमन, निरीक्षण र सुपरिवेक्षणलाई थप प्रभावकारी बनाईने छ ।
९७. प्रधानाध्यापक संग कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरी उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिने छ । विद्यार्थीको सर्वाङ्गिण विकासलाई टेवा पुर्याउने अतिरिक्त कृयाकलाप सञ्चालन गरिने छ ।
९८. लागत साझेदारीमा “एक शिक्षक एक ल्यापटप” कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
९९. बुद्धभूमि नगरपालिका भित्रका मुस्लिम, मधेशी, दलित, आदिवासी जनजाति र आर्थिक रूपले विपन्न समुदायका छात्राहरूको उच्च शिक्षामा पहुँच अभिवृद्धि गर्न उच्च शिक्षामा लाग्ने शुल्क नगरपालिकाले सम्बन्धित शैक्षिक संस्थालाई उपलब्ध गराउने गरी छोरी चेलीलाई उच्च शिक्षामा पहुँच कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१००. वडा स्तरका खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन गरी युवाहरूलाई खेल प्रति आकर्षित गरिने छ । युवा क्लबहरूलाई खेलकुद, विकास र समाज रुपान्तरणमा परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ । युवाहरूलाई विकास निर्माण, वातावरण संरक्षण तथा सामाजिक सचेतनाका कार्यमा लाग्न प्रोत्साहित गरिने छ ।
१०१. नगर, प्रदेश, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतियोगितामा सफल खेलाडीहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कार प्रदान गरिने छ । डोरीतान, उसु र स्काउट, क्रिकेट र व्याटमिन्टन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड तथा मेयर कप प्रतियोगिता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

१०२. **वारुणयन्त्र सञ्चालन/व्यवस्थापन सम्बन्धमा:** कपिलवस्तु नगरपालिका र शिवराज नगरपालिका को सहयोगमा वारुणयन्त्र सेवाको सहयोग प्राप्त भईरहेकोले सोको निरन्तरताको लागि बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०३. **विपद् व्यवस्थापन:** वडा कार्यालय र प्रहरी कार्यालयमा विपद् प्रतिकार्य सामाग्री सहितको नगरस्तरीय तथा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाई विपद कर्नरलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
१०४. **वृक्षारोपणद्वारा हरियाली प्रवर्धन कार्यक्रम:** "समृद्धिका लागि वन" परियोजनाका कार्यक्रमहरू लागु गरिनेछ । खाली तथा पर्तिजग्गाहरूमा संरक्षण सहितको वृक्षारोपण तथा जडीबुटी रोपणद्वारा हरियाली प्रवर्द्धन तथा आय आर्जनमा सहयोग पुग्ने गरी विभिन्न संघ संस्थाको सहकार्यमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । खाली सार्वजनिक जग्गालाई हरित उद्यानको रूपमा विकास गरिनेछ ।
१०५. **बजारक्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापन:** फोहोरको न्यूनीकरणका लागि कम्पोष्टविन, कौशी खेतीलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ । फोहोरको वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने र सिसाजन्य फोहोर फरक फरक दिनमा संकलन र व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिई क्षेत्र विस्तार गरिनेछ । नगरभित्रका सबै वडा बस्तीहरू सफा सुगन्ध राख्नका लागि प्रत्येक वडा मार्फत कम्तिमा महिनाको १ पटक टोल टोलमा जन सहभागिता जुटाई बाटो नाली सरसफाई अभियान संचालन गरिने छ । प्लाष्टिक जन्य पदार्थको प्रयोग निरुत्साहन गरिनेछ ।
१०६. **सुधारिएको चुल्हो, सोलारवत्ती, बायोग्यास प्रवर्द्धन:** उन्नत र सुधारिएको चुल्होको प्रयोग, खेर गएको पानीको उपयोग हुन सक्ने करेसाबारी निर्माण तथा घरमा ग्यासलाई इन्डेक्सन चुलो मार्फत प्रतिस्थापन गरिने नीति लिइनेछ तथा नवीकरणीय उर्जाको खपतलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१०७. इट्टा उद्योगबाट हुने कार्बन उत्सर्जनलाई कटौती गर्न गैसस तथा निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरी विद्युतीय र अन्य स्वच्छ प्रविधिबाट उत्पादित इट्टाको प्रयोगमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१०८. **तटबन्ध तथा क्षयीकरण रोक्ने:** खोला/खोल्सा तथा उत्पादनशील जमिनहरूको क्षयीकरण रोक्न आवश्यक कार्यका लागि संघ र प्रदेश सँग समन्वय र सहकार्य गरी कार्यक्रम तय गरिनेछ ।

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट आर्थिक, सामाजिक, भौतिक क्षेत्रमा थप गतिशील हुनेछ, 'खुसी नगरवासी, समृद्ध बुद्धभूमि' को आकाङ्क्षा पुरा गर्न योगदान पुग्नेछ । यी नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा नगर कार्यपालिकालाई सबैबाट सक्रिय सहयोग हुने विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा नगरको समग्र विकासमा योगदान गर्ने राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक, निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्र, श्रमिक वर्ग, नागरिक समाज, आम सञ्चार जगत लगायत सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाईहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । नगरको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, विकास साझेदारी संघसंस्थाहरू प्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !